

TRAUMAT ylläpitävät vihän ja väkivallan kierrettä

↑ Kulttuurihistorian professori Marjo Kaartinen (vas.), projektikoordinaattorina toimiva postdoc-tutkija Nena Močnik sekä hankkeen vastuullinen johtaja, yleisen kirjallisuustieteen professori Hanna Meretoja odottavat, että yhteistyö tuottaa uusia näkökulmia vihan ja väkivallan traumoihin.

← Sirkkalan kasarmi, jossa nykyään sijaitsee Turun yliopiston historian, kulttuurin ja taiden tutkimuksen laitos, voidaan myös nähdä eräänlaisena Suomen historiaan liittyvänä traumana näyttämönä. Siellä sijaitsi Turun punavankileiri sisällissodan jälkeen 1918–1919. Matala paikan merkki muistuttaa traumaattisesta tapahtumasta, mutta ei nouse korkeuksiin, kuten voitonmerkit.

↓ Tutkijat Krzysztof Chmielewski Puolasta, Neringa Latvyte-Gustaitiene Liettuasta, Alma Jettie Bosnia-Herzegovinasta, Silvia Spourigan Romaniasta, Frederik Lange Saksasta ja Marco Abram Italiasta pyrkivät omista paikallisista hankkeistaan hyödyntämään kokemuksellisen oppimisen työmenetelmiä.

Turun yliopiston koordinoima kansainvälinen tutkimushanke pureutuu sukupolvelta toiselle siirtyviin vihan ja väkivallan traumoihin. Avainasemassa ovat kokemuksellisen oppimisen menetelmät.

Annina Karhu teksti // Jori Lilmatainen kuvat // Elina Nurmi, Mostphotos kuvitus

Esimerkiksi sotiin liittyvä seksuaalisen väkivallan trauma siirtyy usein eteenpäin sukupolvelta toiselle. Ylisukupolvisesti siirtyvä trauma voi vaikuttaa vahingollisesti siihen, miten seuraavat sukupolvet ymmärtävät oman seksuaalisuutensa, professori Hanna Meretoja kertoo. Hänen mukaansa myös erilaiset rasmin muodot kytkettyvät usein arkisiin puhetapoihin ja saattavat tulla normalisoituksi poliittisessa puheessa, jossa oikeistopopulismi on saanut yhä näkyvämmän aseman. Toisinaan esimerkiksi vihapuhettaikin voidaan nykyään kutsua ”maahanmuuttokriittisyydeksi”.

Ei entää koskaan: Traumojen ja muuttien välittymisen opettaminen kokemuksellisia menetelmiä on monitieteinen tutkimushanke. Sen tavoitteena on tarkastella kätkettyjä vihamerkkejä, ennakkoluuloja ja normalisoitavia alustamistapoja, jotka siirtyvät sukupolvelta toiselle traumoina ja usein myös harmittomilta vaikuttavina arkielämän käytäntöinä.

– Hankkeen tapahtumat liittyvät Euroopan lähihistorian traumoihin, kuten holokaustiin, talvi- ja jatkosotaan, Bosnian sotaan ja koko Eurooppaa koskevaan pakolaiskriisiin, Meretoja kertoo.

– On olemassa paljon tietoa, taitoja ja käytännön toimintamalleja, mutta toistaiseksi yhteistyötä ei ole tehty kovin paljon. Ajatuksena on, että yhdistämällä osaamistamme voimme löytää menetelmiä, jotka ovat sovellettavissa olemassa oleviin koulutuksen käytäntöihin, hankkeen koordinaattori, Nena Močnik kertoo.

Kokemuksellinen oppiminen perustuu Močnikin mukaan ennen kaikkea keskusteluun ja vuorovaikutukseen, jossa myös tunteet ja ruumiilliset tunteukset otetaan huomioon. Hankkeen yhteistyökumppanit tulevat soveltamaan erilaisia kokemuksellisen oppimisen menetelmiä toiminnollisissa. Osa yhteistyökumppaneista edustaa sel-

keisti akateemisia tahoja, osa esimerkiksi erilaisissa yhteisöissä vaikuttavissa kolmannen sektorin toimijoita. Lokakuusta toukokuuhun yhteistyöyhteisöt järjestävät erilaisia työpajoja, luentoja ja tapahtumia, joista osa on avoimia myös suurelle yleisölle.

27.–29.5. 2019 Turussa pidetään kansainvälinen kokoustuntumien, jossa jaetaan tapahtumista kertyneitä kokemuksia. Tavoitteena on myös tuottaa avoin, kansalliset rajat ylittävä oppimisalusta verkkoon, joka soveltuu esimerkiksi koulujen ja museoiden käyttöön.

– Alusta tulee tarjoamaan erilaisia kokemuksellisia oppimistyökaluja, webinaareja ja kasvatuksellisia videopoleja, Meretoja kertoo.

Kuluvana vuotena hanke näkyy myös paikallisella tasolla Turussa. Luvassa on erilaisia tapahtumia, joista yksi tällä hetkellä tiedossa oleva projekti toteutetaan yhteistyössä nuorisjärjestö StepEuropan kanssa.

– Tällä hetkellä ajatuksena on, että Turun projektit liittyisivät siihen, miten Karjalan evakkojen kokemukset suhteutuvat nykyhetken pakolaisten kokemuksiin. Eli tavoitteena on pohtia seä eroja että samankaltaisuuksia ja löytää sitä kautta kosketuspintaa omaan historiaamme, Meretoja kertoo.

Hänä kiinnostaa myös, millaisia kiääntöpuolia on usein positiivisestikin vaikuttavilla kulttuurisilla kertomusmalleilla ”talvisodan hengestä” ja ”suomalaisesta sisusta”. Jos esimerkiksi kertomusten vastaiset kokemukset mielletään häpeällisiksi, ne voivat tuottaa tietynlaista hiljaisuuden kulttuuria, jossa voi olla vaikeaa näyttää omaa haavoittuvaisuuttaan ja heikkouttaan.

– Olemme avoimia yhteistyölle ja ideoille. Meihin voi ottaa yhteyttä, jos paikalliset toimijat tuntevat kiinnostusta tutkimushanketamme kohtaan, Meretoja vinkkaa.

KATSO VIDEO

Professori Hanna Meretoja kertoo hankkeen paikallisesta toteutumisesta.

FAKTA

NeverAgain-hanke

■ Euroopan komissio on myöntänyt kaksivuotisen rahoituksen #NeverAgain Teaching Transmission of Trauma and Remembrance through Experiential Learning -tutkimushankkeelle.

■ Monitieteistä hanketta koordinoi Turun yliopiston Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitoksen tutkimuskeskus SELMA (Centre for the Study of Storytelling, Experientialty and Memory).

■ Tavoitteena on kehittää työkaluja, jotka mahdollistavat kokemuksellisen ymmärtämisen sukupolvien yli siirtyvistä kollektiivisista traumista kokemuksellista ymmärtämistä sekä sitä, miten traumat aiheuttavat nykyajassa ilmenevää vihaa.

■ Kumppanit eri puolilta Eurooppaa kokeilevat kokemuksellisen oppimisen työkaluja paikallisissa yhteisöissä. Tapahtumiin osallistuu noin 450 opiskelijaa ja opettajaa sekä noin 500 eri yhteisöjen jäsentä.

■ Suuri yleisö voi seurata hankkeen etenemistä avoimen verkkosivuston välityksellä sekä käyttämällä tapahtumahashtageja sosiaalisessa mediassa.

■ Hankkeen tulokset esitellään Turun yliopiston 28.–29.5.2019 emännöimässä konferenssissa.

”Kokemuksellisen oppimisen menetelmillä on vuosikymmenten ajan pureuduttu väkivaltaan ja siihen, miten kielen ja kognitiivisen ajattelun sijaan päästäisiin hyödyntämään vaihtoehtoisia, sanattomia ihmillisen ilmaisun keinoja kuten liikettä, kohollisuutta, näköaistia ja ääntä. (...) Tämä ei tietenkään tarkoita sitä, että oppija joutuisi eläytymään väkivallantekojen tekemiseen. Sen sijaan kouluttaja käyttää erilaisia menetelmiä, kuten simulaatioita, roolileikkejä ja projektimuotoista työskentelyä (...)”

Nena Močnik